

Pijnbestrijding via een Intrathecale port-a-cath (ITC PAC)

De anesthesioloog pijnspecialist heeft met u gesproken over continue toediening van pijnstillende medicatie via een intrathecale katheter. Deze katheter is aangesloten op een port-a-cath onder de huid en wordt bediend via een externe infuuspomp. Deze vorm van pijnbestrijding wordt vaak toegepast bij patiënten met pijn bij kanker waarbij de gewone pijnmedicatie onvoldoende helpt en/of te veel bijwerkingen geeft.

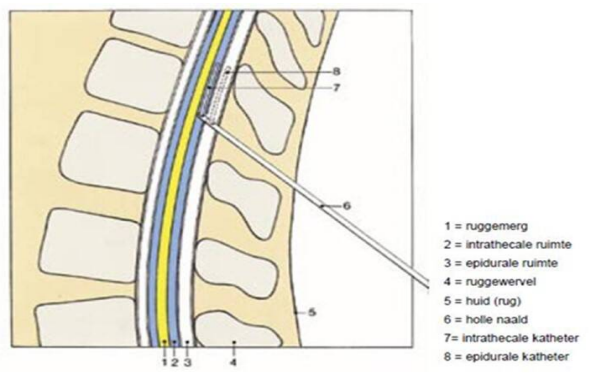
In deze folder leest u meer over de voorbereiding, uitvoering en de resultaten van deze behandeling.

Wat is intrathecale pijnbestrijding?

In de achterste helft van de wervelkolom bevindt zich het ruggenmerg dat deel uitmaakt van het centrale zenuwstelsel. Het ruggenmerg wordt omspoeld met hersenvocht (liquor). In deze ruimte kan medicatie aan het hersenvocht worden afgegeven via een dun kathetertje. We spreken dan over intrathecale pijnbestrijding.

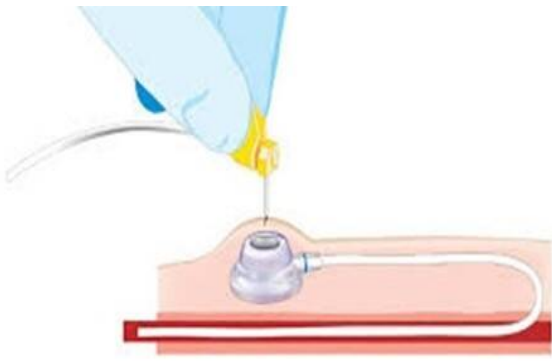
Wanneer iemand pijnmedicatie slikt, wordt het eerst opgenomen in de maag waarna het via het bloed naar de hersenen gaat. Medicatie intrathecaal toedienen betekent dat de medicatie direct op de plaats is waar het moet werken: bij het ruggenmerg en bij de hersenen. U heeft daardoor een veel lagere dosis medicatie nodig en meestal minder bijwerkingen zoals sufheid, misselijkheid en obstipatie.

Bij deze vorm van pijnbestrijding wordt meestal een mengsel gebruikt van 2 medicamenten: een lokaal verdovingsmiddel en morfine.

Wat is een port-a-cath?

De katheter die in de rug zit, is onder de huid aangesloten op een poortje, dat heet een port-a-cath. Die port-a-cath zit aan de voorzijde van de borst, meestal laag op de ribben. U ziet daar een kleine verhoging van de huid. Van buiten het lichaam kunnen we de port-a-cath aanprikken met een klein naaldje. Op dit naaldje kunnen we een slangetje plaatsen wat we aan een pompje aansluiten. Hierdoor kunnen medicijnen direct via de port-a-cath in het hersenvocht worden afgegeven.

Onder de huid de port-a-cath met slangetje met buiten het lichaam de aanpriknaald.

Wat is een infuuspomp?

Een infuuspomp is een draagbare pomp voor in de thuissituatie. Deze pomp heeft een cassette met medicatie die eronder is bevestigd. Deze geeft 24 uur per dag op een constante snelheid de medicatie af aan de port-a-cath. U slaapt en loopt dus ook met de pomp. De thuiszorg komt bij u langs om u met alle praktische zaken in de verzorging te helpen. Op een moment dat u meer pijn heeft, kunt u uzelf een extra dosis geven door op de pomp te drukken. Het pompje is beveiligd, zodat het niet mogelijk is om te veel medicatie toe te dienen. Afhankelijk van uw pijnklachten kan de dosering van de medicatie aangepast worden. Ook hiervoor is de thuiszorg oproepbaar en hebben zij contact met het ziekenhuis om de aanpassingen te doen.

Infuuspomp

De voorbereiding

De afdeling Opname neemt contact met u op met informatie over: nuchter blijven, medicijngebruik en de afdeling waar u zich mag melden. Als u al opgenomen ligt dan krijgt u deze informatie direct van het pijnteam te horen.

De opname

Voorafgaand aan de opname wordt u door de anesthesioloog pijnspecialist of verpleegkundig pijnconsulent ingelicht over de ingreep. U wordt voor de behandeling opgenomen op de verpleegafdeling. Hier krijgt u een kort opnamegesprek. Vervolgens wordt u naar de operatiekamer gebracht waar de behandeling plaatsvindt. Het gebeurt op de operatiekamer omdat het steriel moet gebeuren en omdat u sedatie (roesje) krijgt, zodat u niks meekrijgt van de behandeling. U wordt gedurende 1 dag opgenomen.

De uitvoering

De behandeling vindt plaats op de operatiekamer en duurt ongeveer 30-60 min. Er wordt een infuus geplaatst waarlangs pijnstillende medicatie, antibiotica en medicatie voor de sedatie (roesje) kunnen worden toegediend. Gedurende de gehele behandeling bent u aangesloten op een monitor voor

continue bewaking.

We bepalen voor de behandeling samen met u welke plek op de borstkast voor de port-a-cath in uw geval het meest prettig is. Dit hangt bijvoorbeeld af in welke houding u prettig slaapt of waar u pijn heeft. Deze plek wordt gemarkeerd.

Tijdens de behandeling ligt u op uw zij. De plaats van de behandeling wordt ontsmet en door middel van blauwe doeken wordt een steriel veld gecreëerd.

Onder röntgendoorlichting wordt de plaats van aanprikken van de intrathecale ruimte bepaald. Meestal is dit laag in de rug. Vervolgens wordt de huid lokaal verdoofd. In dit stadium bent u al in slaap door het roesje en krijgt u nagenoeg niks meer mee van de behandeling.

Via het verdoofde gebied wordt een sneetje gemaakt en de intrathecale ruimte aangeprikt. Als de naald zich in de juiste positie bevindt wordt de katheter door de naald opgeschoven in de intrathecale ruimte. Vervolgens wordt de katheter onder de huid naar de voorzijde gebracht waar we de plaats gemarkeerd hebben. De katheter wordt onder de huid aan de port-a-cath bevestigd. Als deze goed ligt wordt de wond gehecht en afgeplakt.

Na de behandeling

Na de behandeling wordt u naar de uitslaapkamer gebracht. Uw bloeddruk, hartstslag en zuurstofgehalte in uw bloed worden gecontroleerd; u blijft hier gedurende een half uur tot een uur. Als alles in orde is wordt u daarna opgehaald door een verpleegkundige van de afdeling waar u opgenomen bent. Als u zich goed voelt mag u in de loop van de dag naar huis. We laten de wondjes eerst goed genezen. Na ongeveer een week komt u op de poli Pijngeneeskunde terug voor het beoordelen van de wondjes, het verwijderen van de hechtingen en het aansluiten van de pomp.

Bijwerkingen

De eerste dagen na de het starten van de pomp kan het zijn dat u moet wennen aan de nieuwe medicatie. De dosering van de medicatie moet dan nog goed ingesteld worden. In zeldzame gevallen kunnen er klachten als misselijkheid, minder drang om te plassen of verminderde kracht in de benen optreden. Deze klachten verdwijnen meestal spontaan binnen een aantal dagen.

Vaak moeten mensen wennen aan de pomp die aan hen vast zit of aan het gewicht. De ervaring leert dat dit snel went wanneer het effect van de pomp goed is.

Het gebied vanaf de rug naar de voorzijde waar de katheter onder de huid is gebracht, kan even gevoelig of blauw zijn.

De kracht in de benen blijft in principe normaal. Alleen bij hele hoge doseringen van de pomp, kan het zijn dat de kracht minder wordt. We kunnen dan het mengsel veranderen. Wat we wel vaak zien als mensen een goed pijnstillend effect hebben van de pomp, dat er wensen komen om meer te bewegen en dingen te ondernemen. De conditie en kracht laat dit echter niet altijd toe, die moet dan zo mogelijk eerst weer worden opgebouwd.

Thuiszorg

Het specialistisch team van de thuiszorg helpt u met de praktische zaken rondom de pomp. Zij komen standaard 1-2x per week langs en zijn daarnaast dag en nacht oproepbaar. Wanneer u op vakantie wilt, is dat binnen Nederland gewoon mogelijk. De thuiszorg dekt landelijk.

Bij onvoldoende pijncontrole

Wanneer de pijn niet voldoende onder controle is of na verloop van tijd terugkomt, kan het specialistisch thuiszorgteam contact opnemen met de huisarts of verpleegkundig pijnconsulent. Deze kunnen overleggen met de anesthesioloog pijnspecialist of het nodig en mogelijk is de stand van de pomp hoger te zetten of de medicijnen in de cassette te veranderen.

Soms is het nodig extra medicatie toe te voegen in de vorm van tabletten.

Liquorlek

Bij intrathecale toediening bestaat het risico op lekkage van vloeistof uit het ruggenwervelkanaal (liquor) langs de katheter. Dit leidt tot hoofdpijn, afhankelijk van de lichaamshouding. Deze hoofdpijn verdwijnt meestal spontaan.

Infectie

Infectie intrathecally via de katheter treedt zelden op. Een dergelijke infectie gaat gepaard met koorts, hoofdpijn en nekstijfheid. U moet bij zulke verschijnselen onmiddellijk contact opnemen met de huisartsenpost of het de poli Pijn geneeskunde. De katheter moet dan verwijderd worden. Wat vaker voorkomt is een infectie die optreedt bij de aanprikplaats rondom de port-a-cath of van de wond. Deze wordt dan rood met eventueel pus. In dat geval kan er worden behandeld met antibiotica en hoeft de katheter er meestal niet uit.

Belangrijk

Als u bloedverduunners (antistollingsmedicatie) gebruikt, meld dit dan aan uw behandelend arts. Hij/zij bespreekt met u of en wanneer u moet stoppen met deze medicijnen.

Contact

De afdeling Pijn geneeskunde is geopend van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 16.30 uur. Vragen over uw pijnbehandeling kunt u stellen via het telefoonnummer [0162] 32 70 40.

Voor vragen over uw opname neemt u contact op met de Afdeling Opname, maandag tot en met vrijdag, van 8.30 tot 16.30 uur, telefoonnummer: (076) 595 30 84.

Meer lezen over Pijn geneeskunde bij Amphia?

[Ga naar afdeling Pijn geneeskunde](https://www.amphia.nl/afdelingen/pijngeneeskunde) (<https://www.amphia.nl/afdelingen/pijngeneeskunde>)